

6. Hogg M. A. Social Identity Theory. Stanford : Stanford University Press, 2016.
7. Bartone P. T. Military Leadership and Resilience. Military Psychology, 2020.
8. NATO STO. Psychological Resilience in the Military. Brussels, 2023.

МУХІТОВ Марат Азатович,

слухач Національного університету
оборони України

Науковий керівник:

НЕХАЄНКО Сергій Іванович,

начальник науково-дослідного відділу
проблем розвитку та впровадження
стратегічних комунікацій інституту
стратегічних комунікацій

Національного університету оборони
України, кандидат педагогічних наук

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ГРУПОВОЇ ЗГУРТОВАНІСТІ ТА ЦІННІСНИЙ ВИМІР УКРАЇНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ У ПІДРОЗДІЛАХ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

Сучасні процеси які змінюються та те що відбувається в українському суспільстві в умовах повномасштабної збройної агресії російської федерації проти України, зумовлюють необхідність комплексного розуміння феномену української ідентичності. Вона виникає та постає не лише як історично сформований або правово закріплений конструкт, а як динамічна система світоглядних, ціннісних та психологічних орієнтацій, що безпосередньо впливають на стійкість та обороноздатність в цілому.

Особливе місце тут посідає діяльність сил безпеки і оборони України, зокрема підрозділів Національної гвардії України. На сьогоднішній день саме в цих структурах українська ідентичність проявляється у практичній площині – через готовність особового складу до відданості, відповідальності та безпосереднього виконання службово-бойових завдань у надзвичайно складних умовах. Важливим психологічним механізмом, що забезпечує готовність, є саме групова згуртованість.

У соціально-психологічному вимірі групова згуртованість розглядається як стан єдності військового колективу, що формується на основі спільних цілей, цінностей, міжособистісної довіри, взаємної підтримки та ефективної

взаємодії [4, с. 56]. Згуртований підрозділ працює як цілісна система, здатна злагоджених дій у ситуаціях які несуть загрозу.

Досвід російсько-української війни засвідчує, що рівень групової згуртованості безпосередньо взаємопов'язаний з психологічною стійкістю військовослужбовців, їх здатністю долати наслідки бойового стресу та ефективно виконувати бойові завдання [3, с. 41]. У підрозділах із високим рівнем групової згуртованості спостерігається низький рівень внутрішніх конфліктів, кращий морально-психологічний клімат та вища готовність до взаємодопомоги.

Разом з тим групова згуртованість у підрозділах Національної гвардії України виконує не лише інструментальну функцію. Вона виступає важливим чинником формування та встановлення української ідентичності як світоглядної основи військової служби. Через спільну діяльність, переживання бойового досвіду, втрати та досягнення відбувається інтеграція особистісних мотивів військовослужбовців у колективну систему цінностей служіння державі та народу [1, с. 88].

Перехід від радянської моделі «військового колективу» до сучасної концепції командування має безкомпромісне значення для розвитку української ідентичності у військовому середовищі. Радянська модель ґрунтувалася переважно на жорсткій ієрархії та зовнішньому жорсткому контролю, то підхід який на сьогоднішній день у демократичних країнах акцентує увагу на лідерстві, взаємній відповідальності, довірі та внутрішній мотивації [5, с. 132].

Один із напрямків професійно-психологічної роботи у підрозділах Національної гвардії України, спрямований саме на розвиток групової згуртованості, він реалізується через систему бойової та спеціальної підготовки яка обов'язково включає заходи професійно-психологічної підготовки, тренінги командної взаємодії, психодіагностику та формування позитивного соціально-психологічного клімату. Ці заходи не лише підвищують боєздатність підрозділів, а й сприяють формуванню стійкої самосвідомості та відповідальності військовослужбовців [2, с. 201].

Отже, групова згуртованість у підрозділах Національної гвардії України є багатогранним соціально-психологічним винятком, що поєднує функціональні, ціннісні та світоглядні складові. Вона виступає одним із ключових чинників української ідентичності в умовах сучасних військових викликів та має велике значення для забезпечення стійкості та обороноздатності підрозділів.

Список використаних джерел

1. Верменич Я. В. Україна: історичний простір ідентичності / відп. ред. В. А. Смолій. Київ : Інститут історії України НАН України, 2025. 667 с.
2. Дикун В. Г., Мороз В. М., Стасюк В. В. Методологія дослідження морально-психологічного стану особового складу військ (сил). Київ : 7БЦ, 2023. 268 с.

3. Храбан Т. Є. Психологічні чинники згуртованості малих військових підрозділів. *Вісник військової психології*. 2021. № 2. С. 38–45.
4. Ягупов В. В. Військова психологія: підручник. Київ : Либідь, 2019. 320 с.
5. FM 6-22. Leader Development. Washington, DC: Department of the Army, 2022. 384 p.

НЕЙМАН Микита Олександрович,
студент Західноукраїнського
національного університету

Науковий керівник:

КАРИЙ Володимир Вікторович,
старший викладач кафедри
адміністративного права та
судочинства Юридичного факультету
Західноукраїнського національного
університету, доктор філософії у галузі
права

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ВИБІР ЯК ФУНДАМЕНТАЛЬНА ОСНОВА СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ

На нинішньому етапі державотворення процеси самоідентифікації української нації тісно переплелися з питанням геополітичного та цивілізаційного визначення. Якщо раніше «європейський вибір» міг сприйматися частиною суспільства як політичне гасло, то сьогодні він трансформувався у глибинну світоглядну установку. В умовах екзистенційної загрози з боку агресора, приналежність до європейської сім'ї народів стала для українців синонімом виживання та збереження власної державності.

Юридичним фундаментом цих процесів стали зміни до Основного Закону у 2019 році. Фіксація в Конституції України незворотності курсу на набуття членства в ЄС та НАТО вийшла за межі звичайного правового регулювання. На думку провідних конституціоналістів, цей крок створив нову правову реальність, де будь-які спроби розвороту зовнішнього вектора визнаються антиконституційними. Це, своєю чергою, впливає на правосвідомість громадян, які починають розглядати європейські стандарти не як щось чуже, а як мету власного правового розвитку [1, с. 14].

Дослідник М. Степико слушно зазначає, що сучасна українська ідентичність гартується в умовах ціннісного конфлікту. З одного боку – європейська модель, де пріоритетом є права людини, з іншого – євразійська